

INSERTIUNI:
se plătesc cu prețuri foarte
redușe.

Manuscrisurile sunt a se adresa
redacției și acelea nu se în-
poiază.

Epistole nefrancate nu se primesc.

ACTIVITATEA

ABONAMENT:
Pe an 6 cor. pe 1/2 an 3 cor.

Pentru plugari—țărani pe an
4 coroane.

Pentru România și străinătate:
Pe an 16 franci.

Un număr costă 12 bani.

EDITOR, PROPRIETAR ȘI REDACTOR:
DR. AUREL MUNTEAN

Apare în fiecare Joi.

REDACTOR RESPONSABIL:
LAURIAN BERCIAN

Luminează-te și vei fi!

Așa răsună odinioară Roseti din buciulul seu. El era pētruns pe deplin, că dacă poporul seu se va lumina prin cetirea cărților folositoare; dacă se va îndeletnici la carte; de *ignorauța orientată* de care semenii sei erau copleșiți, nu peste mult, ei de ei, se vor emancipa. — Propagator al culturii a fost vecinic pomenitul ziarist al fraților de dincolo. Ideile lui mântuitoare au adus țara și neamul seu la starea de azi. Numai știutorul de carte are îndreptățire la respect și ca individ, cu atât mai mult ca popor de sine stătător. Voește și vei putea, afost apoi ceredeul seu și cu tot privilegiul indemna pe frații sei la profesarea acestor două însușiri binefăcătoare.

Să privim stările actuale din România prin prisma realității de acum 40—50 ani, apoi ori și cine se poate convinge, cum învățăturile celui mai mare patriot român a străbătut în toate părțile locuitorilor ei

Cu arma științei de carte în mână au dus, și marele politician Bismark, Germania la izbândă, glorie și înflorire. Principiul seu, că el va cuceri dușmanul cu învățătorii s'au împlinit.

Atare problemă are de împlinit și societatea noastră culturulă »Asociațiunea« în măsura mai mare, ear' despățemintele în cercul lor mai restrâns.

Aceasta instituțiune a cheltuit deja mult pentru îmbogățirea bibliotecii sale în restimp de 42 ani. Acum se ocupă din adins cu răspândirea cărților folositoare și în afară, adecă în despățeminte.

„Despățemēntul Orăștie“ a decis în adunarea sa generală ținută în anul acesta, înființarea unei biblioteci. Acest pas salutar a și fost bine primit din partea comitetului central, întrucât pentru realizarea scopului, ne scrie următoarele:

Onoratei direcțiuni a despățemēntului „Orăștie“ al Asociațiunii în Orăștie. Referindu-ne la scrisoarea D-Voastre Nr. 1 de data 15 Ianuarie a. c., avem onorul a Vă comunica, că comitetul central a luat spre știre cuprinsul aceleia. A decis totodată, ca pentru înființarea unei biblioteci ambulante în despățemēntul D-Voastre să Vă punem la dispoziție câte un ex. din următoarele scrieri:

1. Biblioteca poporală a Asoc. Nr. 1, 2, 3 și 4;
2. Legiuirea țării noastre, de Dr. V. Onișor;
3. Higiena copilului, de S. Stoica;
4. Povești din popor, de I. P. Reteganul;
5. Libertatea, de T. V. Păcățian;
6. Istoria politiceii, de T. V. Păcățian;
7. Lupta pentru drept, de T. V. Păcățian;
8. Scopul în drept, de T. V. Păcățian;
9. Principiile politiceii, de T. V. Păcățian;
10. Istoria agriculturii, de I. Loser;
11. Cetatea Neamțului, de V. Alexandri;
12. Proverbe, de Dr. E. Cristea;
13. Inelul lui Ghighes, de G. B. Duică;
14. Supplex libellus, de Dr. E. Daianu;
15. Deprinderi păgubitoare, de Bănățianul;

16. Dialectul rom. bănățian, de Dr. At. Marienescu;
17. Poesii, de V. Vlad—Delamarina;
18. Reuniunile agricole, de C. G. Aiser;
19. Regulament de serviciu, de D. Bardosi;
20. Elemente de poetică română, de I. Lăzăriciu;
21. Principii de pedagogia generală, de Dr. Il. Pușcariu;
22. Date istorice, vol. I, de I. Cav. de Pușcariu;
23. Date istorice, vol. II, de I. Cav. de Pușcariu;
24. Foișoara »Telegrafului român« pe 1876;
25. Foișoara »Telegrafului român« pe 1877.

Pentru întregirea bibliotecii despățemēntului nostru și pentru stērnirea gustului de cetit prin comune, comitetul a decis procurarea de cărți corespuzătoare, apoi purtarea aceia din comună în comună, ceea ce se va organiza prin un regulament special. Datori suntem a aminti și la acest loc despre munificența dlui *Dr. Aurel Muntean*, de altcum membru fondator al Asociațiunii, care spre scopul bibliotecii portative și acopirrea speselor osebite, a făcut o donațiune de 100 coroane.

Despățemēntul va face tot posibilul ca să deie poporului cartea în mână, este rēndul la preoți și învățători a ținea prelegeri regulate prin comune, firește după ce lucrul de câmp înceată și în mod potrivit.

Așa făcēnd, se vor achita toți aceia de dorința unui vechiu luptător, care la anul 1849 în calitate de director al școalelor, cu foc juvenil zicea: »Acum,

sau nici odată, învățătorii! Să uităm toate cele deșerte și să ne aducem aminte de lumină; să ne lăpēdăm de ale noastre, și, să fim ai poporului nostru lumină, ca lumina prin noi să străbată, strălucind peste popor«. Aceste erau cuvintele distinsului bărbat anteluptător Vincențiu Babeș, înainte de asta cu 54 ani. Cuvinte mai îmbărbătătoare nici azi nu aflăm.

Dela Baia-mare.

Deschiderea adunării generale
a „Asociațiunii“.

Duminecă, s'a făcut în Baia-mare deschiderea adunării generale a „Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român“, în mijlocul unei însuflețiri generale naționale și în prezența unui public numeros și ales românesc. Deschiderea a făcut-o dl *Parteniu Coșma*, delegatul comitetului central, prin următoarea remarcabilă vorbire:

Onorată adunare generală!

După un deceniu de reculegere, sub absolutismul ce a urmat desființării jugului de iobăgie, care de secolii îl purta poporul nștru, și al privilegiilor de națiuni și religiuni »recepte«, cari mai bine de 400 ani au degradat la stare de heloți pe Românii din Transilvania, atât ca națiune cât și ca religiune, — îndată ce începuse a se ivi pe orizontul patriei noastre o rază de speranță a vieții constituționale, 170 de fruntași români din Transilvania în frunte cu prelații lor, la 10 Maiu 1860 înaintară o petițiune la guvernul transilvan, ca să le permită »ținerea unei adunări consultătoare în Sibiiu« în scopul de a înființa o reuniune reclamată de spiritul timpului »a cărei chemare să fie lățirea culturii poporu-

FOIȘOARA

MIHAIL EMINESCU

Poesie inedită.

*Ea mergea acuma 'n codru,
Și mē iau tiptil pe urmă;
Când ajung cu ea alături,
Simt suflarea-mi că se curmă.*

*Mai rēsufu încodată,
Zic o vorbă, — ea tresare
Și se uită 'ntr'altă parte,
Și rēspons de loc nu are.*

*Dar mereu de ea m'apropiu
Și-i vorbesc cu dulce sfaturi, —
Ea se apēdă c'o mând,
Dar se uită tot în laturi.*

*Și pe talic-i pun brațul,
Ea și fuge, va să scape, —
Dar o țin mereu spre mine,
Mai aproape, mai aproape.*

*Mai nu vrea, și mai se lasă.
Capul ei mi-l pun pe umēr,
Pun pe ochii 'nchiși, pe gură,
Sărutări fără de număr.*

*Și pe piept o strîng și-o leagă,
Rēsufarea-mi se sfērșește.
O întreb de-i dulce astfel,
O întreb de mē iubeste.*

*Ear' ea ochii și-i deschide,
Ochii mari și pluitori:
„Tu-mi ești drag și-mi plăci dar numai
„Ești obraznic uneori.“*

„Apa trece, pietrele rămân“.

Dl Bușilă, Directorul liceului »Carol I« din Craiova, din luna Martie a. c., a început publicarea unei reviste lunare intitulate: »Cetirea«, care publică lucrările elevilor secundari, de la toate liceele din țară. În Nr. 2 din luna Aprilie, a publicat concurs între elevii secundari, asupra unor subiecte anume date. Subiectul Nr. 3 a fost asupra zicătorii »Apa trece pietrele rămân“. Unul din răspunsurile premiate a fost al elevului Stupcanu Nicolae din clasa IV-a a liceului din Piatra (Neamțu). Il reproducem și noi și felicităm pe dl Director al liceului din Craiova, pentru această frumoasă inițiativă. Este un fericit început, care va servi mult elevilor secundari.

»Amin«, șopti bunica închizēndu-și scoarțele bătrânului ciaslov și trecēndu-l cu mână tremurătoare pe șefnicarul de dinaintea »Maicei Domnului«. Candela încercă să închidă ochii în ființa unt-de-lemnului ce o îneca. Apoi liniștită și domoală ca în totdea-

una, bunica întreabă mirată: »Tu, copile?« — »Eul« — strigaiu ca să m'audă. — »Al știu ce vrei.« — Zimbînd 'mi arată pālămida lăzei și mē 'ntreabă: »Vrei zahăr?« — »Sē-mi spui bunicușo, povestea noastră de demult cu Turcii cei păgāni.« — »Povestea? Apa trece pietrele rămân, nepoate«.

După ce-și sorbi cafeaua, puse bățul de sprijin alături și începu: — »Era greu de trăit, copile, pe vremea ceea, când țiu eu minte; eram, să zic așa, fată de dat la școală, când vedeam Turcii colindānd pe la case și luānd cu hăpca tot ce găsiu. Iar eu căram dimpreună cu surorile cele mai mari sulurile de pānză în pădure, unde le găbuiam care și pe unde apucam. prin bălării, prin scorburi, pe unde piciorul Turcului n'avea ce să cate. Apoi Taslăul pe vremea ceea n'avea decât odorul de mănăstire dimpreună cu casele de prn prejor ale robilor Țigani. Iar zidurile pe cari azi le vezi, nu erau așa ca acum, cu iearbă și mușchiu pe ele și cu chiliile dărimate.

Era alt-fel de stare. Era așa precum o lāsase Ștefan-Vodă, ziditorul ei.

Căci se gândise el, fostul Domnitor, că vremea trece iar fapta rămāne.

Era înzestrată cu odoare și cu robii. Iar țiganii trădători, de fricoși ce erau, de multe-ori au făcut ca din pricina lor să se

verse sänge nevinovat și să jefuiască bieții oameni. Tata era preot; avea gospodărie, avea cal, trāsură și tot ce-i trebuie unui om cu dare de mână. Intr'o zi, ograda ni-se umplu de fesuri și de cai turcești. Conducătorul era însoțit de un țigan. Au ziseră că tata-i om de seamă și veniseră să-i ia ce-or găsi. Atunci Doamne! Ce auzii! — Turcii voiau s-o dea pe românește: »Calul Popa! taie mână popa!« Iar altul mai încolo trăgēndu-și iataganul printre dinți: »Spānzur popa!« Bunica își făcu cruce și mē însemnă și pe mine cu sântul semn. Ce era? Avea tata un armăsar roib, stelat în frunte de-ți venia să-l mănānci cu ochii, de frumos ce era. Iar țiganul îl înștiințase. Acum veniau să-l ia. Armăsarul era pe câmp. L'au căutat prin grajd, prin grădini... Strimtorat de toate părțile, tata a dat calul și a scăpat. D'apoi pe vremea volintinilor..... era un urlet și un răget de par-că s'amestecaseră munții în lume și se luaseră la ceartă. — Un Grec fugise la stānă în Preluci. Un țigan le-a spus urmăritorilor Turci. L'au luat Turcii pe Țigan, s'au dus în munte la stānă, au prins Grecul și l'au spānzurat și pe el și pe Țigan cu capul în jos. Lor nu le trebuie trădători. Au murit amēndoi. — Biserica o umpluseră de sänge, tăiaseră icoanele cu iataganele, prădaseră udājdiile.....

lui și înaintarea literaturii cu puteri unite», în sinul poporului român din Transilvania.

Resolvită aceasta cerere din partea Cancelariei aulice transilvane, s'a convocat conferința pe 21 Martie 1861 la Sibiu, unde sub presiunea episcopului Andrei baron de Șaguna s'au redactat primele statute ale »Asociațiunii transilvane pentru literatura română și cultura poporului român», aprobate prin prealabilă decizie din 6 Sept. 1861 a Maj. Sale gloriosul nostru Rege Francisc Iosif I.

În puterea acestor statute s'a constituit Asociațiunea noastră în adunarea generală, care a avut loc în Sibiu în zilele 4—7 Noemvrie 1861.

Cu mândrie admirăm și astăzi — după 42 de ani — entuziasmul cu care fruntașii Românilor transilvăneni au inaugurat Asociațiunea noastră.

Să nu mi-se facă imputări pentru că aci, la periferia românismului din patria noastră, în o localitate, care la înființarea »Asociațiunii» nu aparținea teritoriului ei, voi cita unele părți din cuvântările rostite la primele ei adunări generale, fiind acelea instructive și pentru generațiunea actuală și pentru cele viitoare.

»Se poate» — zice Șaguna în cuvântul de deschidere al conferinței din 21 Martie 1861, — »se poate, că cineva îmi va înfățișa starea cea strălucită a Românilor vechi și monumentele cele strălucite ale măririi lor, de care țara noastră este plină, și asemănându-o cu starea noastră de astăzi, carea e destul de deplorabilă — va gândi: de ce se întreprindem un lucru mai mare spre cultivarea națională? deoarece este posibil, că va veni un timp barbar, care lucrările noastre le va nimici și nația o va degrada la soarte de sclăvie. Așa este! căci nime nu poate trage la îndoială, că ceea-ce odată s'a întâmplat în lume nu s'ar mai putea întâmpla mai de multe ori. Totuși eu sum de aceea părere, că monumentele materiale ale unui period cult se pot nimici prin mâni barbare, și o nație liberă se poate lipsi de libertate prin niște legi draconice; însă monumentele spirituale și moravurile cele morale, precum și valoarea lor rămân pentru toate timpurile neresturnabile, căci acestea sunt mai presus de ori-ce putere silnică și fizică. De ele nu se poate atinge mâna barbarului, furul nu le poate fura, moliile nu le pot mânca. Fiind așadar problema noastră: a înainta literatura, cultura, industria și agricultura națiunii noastre, adică a înainta starea spirituală și materială a poporului nostru, vrem a deștepta prin mijloace naționale facultățile, va se zică

cugetările cele senine și serioase în poporul nostru, ca se cunoască ființa și destinația sa și se o știe întrebuința spre tot binele, precum și alte nații fac astăzi aceasta, și precum este spiritul cel civilisatoriu al secolului nostru. Darurile lui vor garanta viitorul cel mai fericit al mult cercatei noastre națiuni, și o vor feri de niște lovituri ucigătoare de religie și limba ei. Aceste convingeri mari se ne însușească, dlor, pe noi toți și atunci tare cred, că Căruț va încorona cu flori de mângăere întreprinderea noastră și va asculta rugăciunea mea, prin care cucerindu-mă îl rog, ca să reverese binecuvântarea sa asupra Asociațiunii noastre, căci tot darul desăvârșit de sus vine, dela părințele luminilor».

Ear' eruditul nostru filolog Timoteu Cipariu, în memorabilul seu discurs, rostit în adunarea constituantă din 4 Noemvrie 1861 într'altele astfel ne încurajează:

»Însă din toate aceste ruine providența ne-a conservat încă aceste dureri cumplite un tezaur neprețuit, care nu ni-l'au putut răpi nici sabia învingătorului, nici cruzimea tiranului ce domnea pe corpurile noastre, nici puterea fizică, nici politica infernală, — un tezaur născut cu noi dela țiglele maicei noastre, dulce ca sărutările măicuțelor, când ne aplecau la sinul lor, tezaur mai scump de cât vieața, tezaur, care de l'am fi pierdut, de l'am perde, de vom suferi v'odată, ca cineva cu puterea, au cu înșelăciunea, au cu moamele se ni-l' răpească din mâinile noastre, atunci mai bine, mai bine se ne înghită pământul de vii, se ne adună la părinții nostri cu aceea mângăere: că nu am trădat cea mai scumpă ereditate, fără de care nu am fi demni de a ne mai numi fiii lor, — *limba românească*»....

»...Nu voesc a mă întinde mai departe, măcar că multe s'ar mai putea zice și aduce din vieața poporului român, ce demostrează invidat că deșerte sunt toate sperările, iluziunile, visurile, indeșert toate sofismele și machinațiunile tuturor, cari mai duc și trag sperare, că doară-doară din român vor putea face alt popor. Un razim naționalității române se împlântă astăzi și sperăm că asemeni razimi de astăzi și de alte forme se vor împlânta și de aici înainte, și mai mult și mai puternic».

Și speranța înflăcăratului savant român în mare parte s'a realizat. În scurt timp spiritul deștept la înființarea Asociațiunii a creat Asociațiunea națională din Arad, Societatea pentru crearea unui fond de teatru român, Academia română, Asociațiunea pentru cul-

tura poporului român din Marmăția, mai multe reuniuni de femei române, apoi o mulțime de institute de credit și economii, Reuniuni preoțești, învățătoarești, industriale, comerciale și agronomice — toate cu mențiunea de a înainta dezvoltarea culturală și economică a poporului român, — tot atâtea razimi ai naționalității române din patria noastră.

Din toate reuniunile culturale înființate de poporul român din patria noastră, cea mai veche, cea mai generală și — cred că pot afirma fără sfială — cea mai eficace de a contribui la dezvoltarea culturii naționale a poporului român, fără a jigni cât de puțin cultura altor popoare din patrie — este Asociațiunea noastră.

Multe și mari au fost și sunt speranțele și pretențiile noastre față de această instituțiune națională.

Și dacă nu s'au putut și nu se pot toate realiza în măsura în care am dori noi, nu este vina noastră.

Astfel este situațiunea în care am viețuit și viețuim.

Noi suntem un popor sărac, un popor blând, care fără vina noastră am rămas cu secolii îndărătul altor popoare mai favorizate de soarte, am rămas numai cu credința în Dumnezeu și cu iubirea nemărginită de dulcea noastră limbă.

Noi și astăzi, când scopurile naționale și culturale ale altor popoare din patrie se bucură de nemărginit sprijin material și moral, afară de sarcinile publice comune cu toți cetățenii statului, din sărăcia noastră trebuie să creăm și prevedem toate instituțiunile noastre culturale și naționale, cum se zice: »de la Vlădică până la opincă».

Inteligența noastră, care conduce instituțiunile naționale și care aproape singură oferă și mijloacele materiale ale Asociațiunii, între împrejurările date, cu puține excepțiuni, face tot posibilul, ca scopurile acestei reuniuni să înainteze.

Statutele modificate în 1897 dau posibilitatea, ca activitatea Asociațiunii, care mai înainte era mărginită numai la teritoriul Transilvaniei, să se estindă asupra întreg teritoriului locuit de Români în patria noastră ca și cea mai neînsemnată comună cel puțin prin o agentură să vină în nex organic cu comitetul central, dau posibilitatea, ca în toate despărțimintele să se înființeze tot felul de instituțiuni și însoțiri folosite pentru popor. Ear' natura ambulantă a adunărilor noastre ne dă posibilitatea, ca inteligența despărțimintelui să vină în atingere cu poporul și prin graiu viu să-l lumineze și însușească pentru scopurile Asociațiunii, indente cu fericirea lui și a patriei.

Dar', firește, toate acestea reclamă lucru intens și timp, până când poporul, și mai vârtos poporul românesc, care din firea sa este conservativ și foarte rezervat față de cărturari, își va pricepe interesul seu și însuși va da mână de ajutor inteligenței sale la realizarea scopurilor culturale ale Asociațiunii.

Nu pot trece cu vederea nici curentul mai recent, pornit mai vârtos în o parte a jurnalisticii noastre, cu privire la activitatea literară a Asociațiunii.

Este adevărat că în titlul Asociațiunii se cuprinde și »literatura română».

Paragraful 2 al statutelor însă indică modul, în care Reuniunea noastră are să promoveze literatura română, și anume: nu ea are să facă, ci are să încurajeze literatura română, ca un mijloc al culturii poporului: prin inițiere de studii și scrutații, prin editare de publicațiuni literare, științifice și artistice, înființare de biblioteci populare, muzee și alte colecțiuni, acordate de premii și stipendii pentru diferite specialități de știință, arte și industrie, expozițiuni, producțiuni și conferențe publice, înființare, eventual ajutoare de școli și internat, organizare de secțiuni științifice, etc.

Ei bine! Toate acestea sunt puse în lucrare.

Amintesc aci numai importanța edițiunei a Enciclopediei române, carea în anul acesta se va termina, Școala civilă de fete cu internat, bibliotecile populare, publicațiunile editate de Asociațiune pentru biblioteca populară, bursele ce se dau din partea Asociațiunii și pașii întreprinși pentru înființarea muzeului național (Casa națională), care este aproape de realizare.

Asociațiunea și în astăzi privință face totul ce cade în competența organelor sale, între marginile bugetului. Dar' nu este echitabil să se pretindă, ca însuși comitetul central, care nu este corporațiune literară, ci administrativă — și organele lui, să facă literatura română.

Asta este chemarea și datorința literaților, cari nu se pot comanda, ci ei au să se afirme.

Dar', în fine, această parte a problemei originale a Asociațiunii a trecut în domeniul și competența Academiei române, care dispune de fondurile necesare și are în sinul seu savanți din toate părțile locuite de Români; — pentru-că limba și literatura unui popor nu este și nu poate fi mărginită la granițele statelor națiunilor politice.

La 1 August 1867, în ședința de inaugurare a »Societății literare române», care atunci a primit numele de »Societatea academică română», ear' prin legea din 29 Martie 1879 s'a declarat »Academia română», — cel mai competent în această materie, membrul academiei Tipoteu Cipariu, în cuvântarea sa de inaugurare a rostit și următoarele cuvinte:

»Până aci limba și naționalitatea ni-a fost încâtușată... Pentru eliberarea limbii naționale va îngriji mai ales chiar această societate literară. Ea va îngriji, ca limba română să scape din jugul despotismului sub care a gemut de secol. Ea va îngriji pentru conservarea unității limbei românești în toate provinciile locuite de Români. Ea îi va reda forma curat națională română, spre a figura cu toată demnitatea între și lângă surorile ei de origine latină».

Cerându-vă scusele, domnilor, pentru-că poate prea mult v'am întreținut cu improspătarea unor reminiscențe istorice, pe cari și înși-vă le cunoașteți, Vă salut, și în calitate de delegat al comitetului central pentru conducerea acestei întruniri — declar deschisă adunarea generală ordinară a Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român.

CORRESPONDENȚĂ

Onorate Domnule Redactor!

Vă rugăm, să binevoiți a da loc în coloanele prețuitului D-Voastre ziar următoarelor:

În 2 August n. 1903, ziua de Sf. Ilie, »Reuniunea femeilor române greco-catolice» din Zlatna a aranjat petrecerea sa din vara aceasta. Timpul era plăcut și clima domoală. Pe la 2 ore după amiază o mulțime de popor s'a adunat înaintea bisericii române greco-catolice, de unde, în frunte cu flamura și membrele Reuniunii, în sunetul muzicii a plecat spre locul destinat pentru petrecerea populară, în »Coasta oprită» Aici seria dansurilor s'a început cu o horă veselă, care a fost urmată de alte hore, țarine, ardelene, serbe, etc. etc., cari de cari mai vesele și mai animate, până seara către 8 ore, când șirul dansurilor a fost reluat în pavilionul dela hotelul »Glück-Auf!», unde petrecerea a durat până în zori de zi.

În aceeași seară în pavilionul ospetăriei comunale, decorat frumos cu verdeț de brad, seara pe la 9 ore tot »Reuniunea femeilor române greco-catolice» din Zlatna a aranjat o altă petrecere pentru inteligență, la care petrecere o frumoasă cunună de dame și domnișoare din loc și jur împodobeau sala. A fost o petrecere foarte veselă. Tinerii încă

Păgânii! strigă bătrâna puindu-și mâinile pe temple.

Iar azi, când mă gândesc în urmă, abia îmi aduc aminte; nu de geaba sunt 85 de ani la mijloc. Au trecut apoi pe aici pe rînd: Ruși — Nemți, neamuri creștine; zile ca acelea n'am mai apucat și se te ferească D-zeu de ele, fătul meu. Azi lumea ci-că s'a civilizat, țiganii s'au desrobii, obiceiurile noastre vechi și strămoșești, au rămas ici colea, tot cum au fost nespălate de apa de dușmani».

Bunica și-a șters apoi două boabe de lacrimi și a sflrit: »Apa trece, pietrele rămân».

Incepusem să învăț la școală. Mi-se trecuse vremea de jucat de-a puia gaia, ori de-a vâlătuca 'n fin. Eram băiat mărisor și atunci am putut înțelege rostul apei de dușmani și a inimilor de peatră românești. Rînd pe rînd au trecut prin cadrul minții mele: Traian stăpînitorul Romei, împreună cu hordede potopitoare ale tainicului Răsărit, unite cu cele din Nord, cari s'au revărsat peste coastele Imperiului Roman, deci și peste mica noastră țărișoară. Și-au venit. Dar:

*Fiul Romei se aprinde
Hidra'n mână o cuprinde
Și-o sugrumă și-o sfărâmă
Și-o învinge și o dărîmă,
Fug Geții, fug Bulgarii,
Și Lombardii și Avarii;*

*Fug și Hunii, fug și Goții,
Fug potop, potop cu toții
Și se dă, se dă cu vîntul,
Asurînd întreg pămîntul,
De-a lor urlete barbare,
De-a lor vaele amare!*

Alături de cântecul minunat al poetului, îmi răsuna în gând vorba sfîntă a bunicăi: »Apa trece, pietrele rămân».

N. Stupcanu,
(„Albina”).
Cl. IV-a, Liceul „Petrus Rareș” din Piatra-N.

Sfaturi.

Faptele mari puse la cale, au să fie indemn pentru altele, și mai strălucite.

Doi inși, mari la cap, se certau asupra unui lucru de nimic; — când un al treilea intra'n vorbă, zicînd: »Care e mai nebun? cel ce mulge țapul, ori cel ce spriginește laptele în ciur?»

Cei cari vorbesc despre fapte lumești și viețuiesc cu răutate, sunt asemenea fluerei, ce desfătează cei drept pe alții cu sunetul său, ea însă nu simțeste nimic.

au fost reprezentați într'un număr atât de frumos, că nici una dintre dansatoare nu s'a tânguit, că n'a avut cu cine să danseze.

În general zis aceste două petreceri, aranjate în aceeași zi de „Reuniunea femeilor române greco-catolice” din Zlatna, au succes pe deplin atât moralmente cât și materialmente.

Succesul material îl clarifică mai evident următoarea:

Dare de seamă și mulțumită publică.

Cu ocasiunea petrecerilor aranjate în 2 August n. 1903, de „Reuniunea femeilor române greco-catolice” din Zlatna s'au încasat 295 coroane 50 bani și s'au spesat 185 coroane 74 bani, rămânând deci un venit curat de 109 coroane 76 bani, care sumă s'a adaus la fondul disponibil al Reuniunii.

Suprasolviri au incurs dela următorii domni și stimate doamne: Ludovic Giurca, preot în Trâmpoele, 5 cor; Molnar Károly, forestier suprem, Goldberger Ignacz, comerciant, câte 3 cor; Gombár Jánosné, soție de comerciant, Manner Kálmán, inginer, George Scrobote-Vasincu, proprietar, Moskovits Béla, hotelier, Szunega Jozsef, comerciant, Constantin C. Irima, vicenotar, Iuliu V. Albin, notar cercual, Iuliu M. Montani, protopop, Dr. Ioan Rece, medic cercual, Ioan Cismaș, vicenotar cercual, Iuliu Popp, hotelist, toți din Zlatna, Nicolau Popovici, preot în Cib, câte 2 cor; Ioan Moldovan, preot în Pătrânjeni, Mihail Ilie, inv. în Șard, Mihail Moldovan, hotelier, Waller Jozsef, preot ref., Novák Istvánné, soție de comerciant, Schebok Vilmos, comerciant, Izik Berta, toți din Zlatna câte 1 coroană.

În numele „Reuniunii femeilor române greco-catolice” din Zlatna avem onoare a aduce și pe calea aceasta cele mai călduroase mulțumite tuturor stim. doamne, domnișoare și domni, cari prin prezența și obolul D-lor au contribuit la splendida reușită a acestor petreceri.

Zlatna, în 4 August n. 1903.

Constantin C. Irimia, Iuliu V. Albin,
controlor, cassar.

DESPRE ANEMIE (Lipsa de sânge).

Anemia sau chlorosa, este o boală caracteristică prin alterarea substanței sângelui, sau prin micșorarea cantității lui. Ea se observă de obicei, la tineri, la copiii cari cresc, la fete, la femei cari au făcut prea des copii, și la multe boale cronice; este în genere boala cea mai răspândită, mai ales la femei.

Cauza ei poate fi: un nutriment prost și neîndestulător, lipsa de aer, lipsa de lumină, de exercițiu fizic, perderi mari de sânge, sau că stomacul nu mistue bine. Când stomacul este bolnav, mistueala, nu se face bine, și nu poate deci da sângelui, materialele cari îi trebuiesc.

Ca semne ale anemiei putem număra: lipsa de roșăță a feței, decolorarea pelei și a mucoaselor, buzelor și ale ochilor, răcirea mânelor, durere de cap, hemoragii și amețală, — mai ales dimineața, — palpități de inimă, durere de stomac, tristețea, nervositate, insomnie, lene, lipsă de gust de mâncare, constipație, etc. la femei mai găsim și alte turburări.

Anemia de multe ori este cauză și altor boale, din cauza slăbirii, și a puținii rezistențe a organismului, așa că un anemic foarte iute poate căpăta oftică sau alte boale lipicioase.

Tratamentul anemiei stă în general în a da bolnavului mai cu seamă substanțe sau plante întăritoare și amare, în același timp îi vom da repaos absolut de 15—20 zile. La început vom hrăni bolnavul cu lapte, cu carne de vacă sau de oaie, — crudă dacă e posibil, — cu supă, unt și ouă. După opt zile putem ca să-i dăm fier, fie pilitură de fier, câte 0,10 centigrame pe zi făcute hapuri cu miez de pâine, fie rugină de fier sub formă de cuie vechi, pe cari le punem în jumătate litru cu apă, din care apă va bea apoi câte 2 pahare pe zi.

Felul mâncărei atârână mai cu seamă de starea stomacului, va putea mânca cât de mult și cât de bine posibil, atât cât stoma-

cul îi poate mistui bine. Se va feri de salate, de fructe verzi, de oțet, mâncări iuți, acre. La masă poate să bea vin roș vechiu, li se vor opri însă cafea, ceaiul, cognacul, liquerul și ori-ce rachiu.

Dr. Simon (Baltimora) sfătuiește următorul regim pentru anemie: friptură, bere neagră și măduvă de oaie; bolnavul va mânca de 5 ori pe zi, făcând și un exercițiu moderat; noaptea va dormi 10 ore cel puțin, și va face 2 băi calde și sărate pe săptămână, ear dimineața o fricțiune uscată peste tot corpul.

Dacă este încuiat i-se vor face clistire cu furtură de sēmână de in (20 la 1,000 gr. apă) feartă până rămâne jumătate și apoi îi vom adăuga o lingură sau 2 de unt de lemn.

Exercițiu moderat la aer, este foarte recomandat. Fricțiunile vor fi excitate prin băi calde săptămânale, și prin fricțiuni uscate sau alcoolice zilnice, cu dușere reci sau fricțiuni în fie-care dimineață.

Dacă se plâng de dureri prin pept, (care nu sunt decât niște dureri musculare) li-se vor da de 2 ori pe săptămână câte o baie caldă.

Dintre plantele tonice și amare însemnăm: pelinul, centaura, coaja de portocale, gidele de stejar, gențiana, reventul, coaja de salcie, hameiul, coada șoricelului etc.

Tot ca plantă toinică și bună contra animiei recomandăm, urzica, care luată sub formă de furtură cu puțină sare, câte 2 pahare pe zi, în timp de 2 luni, atât primăvara cât și toamna este de mare folos pentru cei slabi.

Dr. Constantin An. Maeri.
Foltești-Covurlui.

ECONOMIE

Recolta cerealelor.

(Urmare).

În schimb însă, ea este simplă, ieftină și ușoară, costă la 450 lei și se potrivește bine și pentru proprietatea mică. Trasă de un cal și servită de doi oameni, cu ea putem secera pe zi până la 4 ha. Ele se întrebuințează cu deosebire în Scoția și America. Renumite sunt secerătoarea simplă a lui Deering și Eclipsa lui Samuelson-Banbury. Pentru înlăturarea automată a mănunchilor strinși pe platformă, cei mai mulți fabricanți au adăugat niște (4) greble puse cruciș, cari se învârtesc în jurul unei axe piezișe, încât în drumul lor, fie-care din ele ating masa dela un capăt la altul, și cu colții lor trag firele tăiate, le adună în mănunchi și le dau jos de pe mașină și în laturi. Atară de ele se mai află deasupra mașinei capra sau un scaun, în care un om poate șede comod și sigur, pentru mănutul vitelor, supraveghierea și conducerea mașinei, eventual îndreptarea ei îndată ce observă că ea nu funcționează normal, fără de a avea trebuință a se da jos din scaun sau de a opri mașina din mersul ei.

Pentru transport mașina se ridică totdeauna cu masa verticală.

Cu o atare mașină secerăm pe zi în termin mediu până la 5 ha, însă este bine, ca vitele să le schimbăm la amezi. Fiind-că ea este cea mai complicată, este și mai grea și recere mai multă forță de tracțiune: 2 boi buni, sau 3—4 cai de ai noștri. Atari mașini pentru secerat cu greble automate pentru înlăturat mănunchii, mai renumite sunt cele de Wood, Massey Cormik, Howard, Hornsby, Johnston, Samuelson & Comp. Banbury. Prețul lor se urcă la 700—800 lei.

În scop de a face și mai mare economie de brațe, cu legatul snopilor,

unele fabrici au construit mașini de secerat cu aparat de legat snopii automatic.

Fabricele cari fac secerătoare cu aparat de legat sunt W. Wood, Massey-Toronto Canada, Adriance, Platt & Comp. New-York, Hornsby & Sons-Grantham (Anglia), Johnston & Harvester Company-Batavia, Deering Pony, Mac Cormick, Samuelson & Comp.-Banbury. Ele toate leagă automatic snopii cu sfoară sau cu sîrmă. Sfoara este făcută din cânepă de Manilla, care este de preferat sîrmei, căci ajunsă în paie, ea nu vatămă vitele când ar înghiți-o cu paiele. Mărimea snopilor totdeauna o putem regula după voința noastră, cât și locul pe unde să se lege.

La secerătoarele cu aparat de legat, o vîrtelniță pusă orizontal ce se mișcă numai a lene, duce spicele către mașină, unde tăiate ele cad pe o pânză neîntreruptă ce se învîrtește pe niște suluri. La învîrtirea ei, ea duce firele cu sine în sus în lăuntrul mașinei, unde ele sunt prinse de niște brațe și ținute până se adună mai multe, de pot exercita o anumită presiune. Odată ajunse la greutatea dorită, și care se poate totdeauna regula, ele prin presiunea lor asupra unui resort pun aparatul de legat în mișcare. Atunci mașina printr'un mecanism ingenios, înoadă cele două capete ale sfoarei, și o taie, întinzându-o din nou pentru un alt snop. Snopul legat gata este aruncat jos de către un drug de fer sau de o furcă, pus în mișcare de către un alt resort. La mașina Hornsby snopii nu sunt aruncați afară, până-ce nu s'au adunat 4—5 snopi, și numai atunci îi aruncă pe toți deodată, pentru a-i avea strinși la o laltă, ca o mare înlesnire pentru clăit.

(Va urma).

NOUTĂȚI

Visita regelui Carol la Ischl. M. Sa Regele Carol al României în 9 și 10 a fost oaspe al M. Sale împăratului și rege al nostru Francisc Iosif I. în castelul dela Ischl. În aceeași zi (Duminecă) a sosit la Ischl și ministrul comun de externe, contele Goluchowski, însoțit de baronul Gagern, șef de secție în ministeriul de externe.

Prezența ministrului de externe la Ischl tocmai pe timpul visitei regelui României, sigur că pe lângă considerațiunile de curtoisie mai are și alt motiv — politic.

Abdicarea guvernului. Resultatul obstrucțiunii din dieta ungară e abdicarea guvernului. Ministrul-president Héderváry, în urma consiliului de ministri ținut Mercuri, a plecat la Ischl să refereze M. Sale asupra situațiunii. La Ischl a stat două zile, fiind primit de două-ori în audiență. Ce va fi referat și ce propozițiuni va fi făcut, nu se știe. Sămbătă după amiază, rentors a casă, a convocat de nou consiliul ministerial, căruia comunicându-i rezultatul audiențelor a făcut propunere pentru abdicarea întregului cabinet, după-ce prin călcarea cuvîntului dat din partea fruntașilor partidului kossuthist, că în schimbul concesiunilor cuprinse în programul noului guvern partidul va sista obstrucția, s'a perdut garanța pentru restabilirea stărilor normale. Consiliul a primit unanim propunerea, rămânând, ca în ședința de azi a dietei ministrul-president să-i anunțe abdicarea.

Hotărîrea Maiestății Sale asupra abdicării guvernului și a formării noului guvern va urma abia pe la jumătatea săptămânii curente.

Invitare la Producțiunea teatrală, ce se va aranja Joi în 30 Iulie/13 August 1903. În hotelul »Central din Brad. Venitul e destinat pentru fondul »Șaguna» dela gimnasiul

rom. gr.-or din Brad. Intrare : Loc de proseniu : 2 cor., Locul I. 1.60 cor. Partere: 1 cor., Studenți și soldați 50 fil. Inceputul la 7½ ore seara. Comitetul arangiator. Bilete de intrare la dl Ioan Cutean, comerciant și seara la cassă. Oferte marinimoase se primesc la dl *Dr. Pavel Oprea*, profesor cu mulțumită. Program: »Vacanții» comedie originală într'un act de M. Baiulescu. Persoanele : Jorgu Sergiu, deputat dl Cornel T. Albu; Mita, soția sa d-șoara Roma Costin; Margareta Norian, profesoară d-șoara Veturia Rimbaș; Gogu Visinescu, procuror dl Ioan Dordea; Nicu Dorcean, proprietar dl Ioan Indreiu; Zoe, soția sa d-șoara Olimpia Omăta; Alexandru Vulpescu dl Stefan Albu; Didina, soția sa d-șoara Aurelia Costin; Vermiamin, servitor la Jorgu dl Adam Dămian. Acestea îi premerge : Florin și Florica, vodevil într'un act de V. Alexandri. Persoanele : Florin, tiner țeran dl Cornel T. Albu; Florica, tinără orfană d-șoara Olimpia Omăta; Colivescu, paracisier dl Adam Dămian.

Dupa producțiune dans cu musica militară.

Sanatoriu de tuberculoși în Geogagiu. Zilele trecute o comisiune exmîsă de guvern sub conducerea comisariului guvernial Dr. Axmann Béla a fost la Geogagiu-de-jos (comitatul Hunedoarei), ca să caute loc potrivit pentru clădirea unui sanator pe seama bolnavilor de tuberculosă. Comisiunea a și ales deja locul și a făcut și preliminarul de spese pentru clădirea sanatorului, cari sunt contemplate în sumă de 750.000 coroane. Sanatorul va fi clădit și susținut de visteria statului, și dacă nu se vor ivi pedeci neprevăzute, lucrările de clădire se vor începe încă în cursul toamnei, așa că la anul viitor umanitara instituțiune se poată fi dată destinațiunii.

Prognostic pentru August. Pentru zilele din 11 până în 15 August meteorologul Falb profește timp uscat, cu temperatură sub gradul normal. Furtuni posibil să nu fie pe nicăieri în zilele acestea. Vor fi însă zile viroase și cu ploii abundante zilele din 16—21 August, în cari temperatura va fi la început în creștere, apoi scade earăși.

Curs de moșit. La spitalul comitatului din Deva se va înființa în toamna aceasta o secțiune statornică pentru îngrijirea lăuzelor. Cu această ocaziune se va ținea și câte un curs de moșit pentru femei, ce doresc a deveni moașe. Cursul va ținea câte două luni. *Invățământul și întreținerea va fi gratuită și se va rebonifica si spesele de drum pentru elevele moașe, cari nu sunt din Deva și cari vor primi o recompensă de câte 8 cor.*

Limba de învățământ va fi cea română și la cas de trebuință cea maghiară sau germană.

Acest curs de moșit va sta sub supraveghierea ministerului de interne.

Era și timpul suprem de a se face dispoziții ca aceste, cari au în vedere punerea în praxă a legii sanitare, pentru că să dă prilej ca comunele să aibă în viitor moașe caulificate. Calătoria pe la Cluj și Sibiu era și prea costisitoare, dacă avem în vedere plata slabă ce o au moașele pe unele comune sêrace!

Cătră P. T. Cetitori.

Rugăm cu tot respectul pe On. D-ni abonenți, cari nici până acum nu și-au achitat încă abonamentul, să și-l plătească cât se poate de curînd, avînd în băgare de samă, că edarea foi este împreunată cu mari cheltueli.

Avis.

Să face cunoscut, că la hotelul „Transilvania” din Orăștie (Szászváros) se află de vînzare din mână liberă **2 omnibuse acomodate.**

HOTEL „TRANSSILVANIA“

Cafenea cu două biliarde,
Restaurant, Berărie, Sală im-
santă de joc și teatru, 10 odăi de
pasageri, Pavilion de vară cu popicărie,
Grădină pompoasă, Curte spațioasă cu șoproane
pentru trăsuri din provincie și grajduri, Omnibus
modern și trăsuri pentru gară și provincie. — Aici se
găsesc cu prețuri avantajoase mâncări de casă, vinuri exce-
lente și bere Kronen-Dreher. — Mercurea și Sâmbăta
Concert. — Bucătăria dispune în fiecare Sâmbă-
tă de pescării alese și făcute la gust. —
Curățenie exemplară, pe lângă asigurarea
unui serviciu ireproșabil. Cu con-
ducerea am încredințat pe D-l
Alexandru MAUTNER,
specialist probat din
Brașov. (Brassó).

Roagă prețiosul sprigin

cu toată stima

Vasile N. Bidu

otelier.

5—

„Donau“,

societate de asigurare concesionată în Viena.

Asigură în condițiunile cele mai avantajoase:

a) **Contra daunelor de foc**, edificii de locuit și de economie, maga-
zine de mărfuri, mobile, îmbrăcăminte, rufe, **caré și vite** de tot soiul, pro-
ducte de câmp și de recoltă.

Asigurare favorabilă în pausal și în condiții avantajoase,
mai departe: biserici, școli, edificii parohiale și edificii domeniiale, stabilimente
de fabrici, mori etc.

b) **Pe viața omului** în combinațiuni deosebite de favorabile, capitalele
asigurate se pot folosi atât pentru asigurarea viitorului familiei (cas de moarte)
cât și în cazul ajungerii unei etăți fixate a asiguratului și anumit după patru
prospecte deosebite.

Informațiuni se dau și oferte se primesc la „**Dacia**“ institut de credit
și economii, societate pe acții în Orăștie ca **Agentură principală**.

„DACIA“

institut de credit și economii, societate pe acții.

Reședința societății: **Orăștie** (Szászváros, Broos).

Birourile societății se află în casele proprii:
(Strada Berăriei nr. 12 lângă posta regească).

Capital social 100.000 cor.

Operațiunile societății sunt:

A) primește depuneri spre fructifi-
care.

a) *depuneri* fără anunț până la 100
cor. 5½%.

b) *depuneri* mai însemnate cu anunț
de un an cu 6%.

c) *depuneri* făcute de biserici, școale,
corporațiuni culturale ori cu scop
de binefacere cu 6%.

*Contribuția erarială pentru su-
mele depuse se plătește prin institut.*

Regulamentul special pentru de-
puneri se cuprinde în libelul de de-
duneri.

Depuneri, ridicări și anunțări se
pot face și prin postă și se resol-
vează fără întârziere.

B) Acoardă credite personale pe
lângă cambii sau obligații cu cavenți.

C) Acoardă împrumuturi pe efecte.

D) Acoardă împrumuturi pe lângă
siguranță hipotecară.

E) Institue ramul de amanetare pe
aurituri, argintării, pe lângă disposi-
țiile legale existente, procurându-și
concesiunea forului competent.

F) Cumpără și vinde efecte pu-
blice, pe cari în cas de lipsă le poate
lombarda.

G) Cumpără și vinde realități.

H) Cumpără și vinde ori-ce lu-
cruri mobile.

I) Tot felul de întreprinderi co-
merciale și economice, în societate
cu alții ori singură.

K) Finanțează patente.

L) Arêndează și exarêndează rea-
lități și alte drepturi și întreprinder-
de tot soiul.

Direcțiunea.

Institut tipografic în Orăștie

Apa minerală „Dacia“

Am îngrijit, ca această apă distinsă și răcoritoare, care
beută curată și cu vin ori cu sirup este tot asemenea de
excelentă, să fie pusă la dispoziția onor. public și
anume cu un preț foarte efin: 0 sticlă de 2 litri 16 bani, de 1 litru 12
bani, de ½ litru 9 bani dusă acasă.

Se poate cumpăra peste zi dela David Scharer, mare deposit
de bere de-alui Dreher, Str. Cetății Nr. 11—13 în Orăștie.

Sticlele goale se aduc înapoi, cele perdute se plătesc: cele de 2 litri cu 30 bani,
de 1 litru cu 20 bani și de jum. litru cu 16 bani bucata.

Comande mai mari, dela 25 sticle în sus, se fac la „Intreprinderea de apă
minerală“ în Deva, unde am instituit un reprezentant stabil al nostru, care este
autorizat a primi comande și a efectui toate lucrările împreunate cu acest ram.

Direcțiunea institutului de credit și economii „Dacia“

societate pe acții în Orăștie—Szászváros.